

KLÍČ – Klíčové kompetence v počátečním vzdělávání

Anotace

Projekt se zaměřuje na oblast klíčových kompetencí, jejichž utváření a rozvíjení u žáků všech stupňů a typů škol se stalo významnou součástí kurikulární politiky zakotvené ve školském zákoně i ve všech nově vznikajících rámcových vzdělávacích programech. Vychází rovněž z toho, že i v zemích EU je problematika klíčových kompetencí velmi aktuální a rozvíjí se jak na národní, tak na mezinárodní úrovni.

Učitelé v České republice se v uplynulém období seznamovali s pojetím klíčových kompetencí a s jejich začleněním do školních vzdělávacích programů většinou nesystematicky a zprostředkovaně. K cílenému a neformálnímu uplatnění vzdělávacích postupů vedoucích k rozvíjení klíčových kompetencí v jednotlivých vyučovacích předmětech a činnostech školy jsou vytvořeny zatím jen dílčí materiály a nabízeny dílčí vzdělávací aktivity. Stejně tak je na samém počátku i schopnost učitelů monitorovat a posuzovat dosaženou úroveň klíčových kompetencí žáků.

Projekt by se chtěl tedy zaměřit na jedné straně na zmapování situace v dané oblasti u nás i ve světě (s využitím získaných zkušeností pro naše podmínky), na druhé straně by se chtěl zaměřit na rozpracování a ověření:

- konkrétních metod výuky směřujících k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí v jednotlivých vyučovacích předmětech;
- konkrétních kritérií a nástrojů pro hodnocení dosažené úrovně klíčových kompetencí žáků;
- různých vzdělávacích aktivit pro učitele směřujících k dovednostem plánovat učební činnosti vedoucí ke klíčovým kompetencím a využívat je cíleně ve výuce včetně vymezení kompetencí učitele realizujícího kurikulární reformu.

Vše by mělo být určeno k učitelům a žákům základních škol, včetně škol zřízených pro žáky se zdravotním postižením, gymnázií a středních odborných škol.

Projekt je plánován od roku 2008 do roku 2013.

Partnery v projektu by měly být VÚP a NÚOV.

- 1. Typ projektu:**
individuální národní

← Naformátováno: Odrážky a číslování

- 2. Zdůvodnění projektu**

← Naformátováno: Odrážky a číslování

Klíčové kompetence jako obecné a trvale využitelné životní dovednosti jsou součástí vzdělávacích dokumentů většiny států EU. Jejich definování a začlenění do vzdělávacích systémů úzce souvisí s potřebou zkvalitnit výsledky vzdělávání ve smyslu vyšší připravenosti pro vstup na trh práce, pro zajištění vyšší zaměstnanosti i pro zkvalitnění občanského života. Protože je problematika klíčových kompetencí ve všech zemích EU stále poměrně nová, realizují se na mezinárodní úrovni i na úrovních jednotlivých zemí výzkumy a praktické projekty, které by měly pomoci učitelům jednotlivých stupňů a typů škol nacházet cesty, jak s klíčovými kompetencemi pracovat, jak potřebné „způsobilosti“ u žáků rozvíjet a následně je hodnotit. Z těchto důvodů je vhodné a nanejvýš potřebné, aby se i v ČR systematicky rozvíjela problematika klíčových kompetencí jako praktická vzdělávací aktivita ve všech typech škol s širokým dopadem na studijní, pracovní i osobní život každého jedince.

V uplynulém programovacím období se v systémových projektech ESF (Pilot Z, Pilot G, Pilot S, Hodina, Koordinátor) přistupovalo ke klíčovým kompetencím z pohledu jejich pochopení, pojmenování, vymezení v rámcových a školních vzdělávacích programech a formulování některých postupů, jimiž by se dalo k jejich utváření a rozvíjení u žáků docházet (především v základním vzdělávání). Nedostatečně však byla vytvářena kritéria potřebná k objektivizaci procesu hodnocení míry dosahování úrovně klíčových kompetencí, včetně vzdělávání učitelů v těchto základních dovednostech.

Stěžejní částí projektu se budou zabývat praktickým propojením klíčových kompetencí s obsahem vzdělávání, s výukovými situacemi a postupy učitelů, které vedou k jejich utváření. Důraz bude kladen na popis hodnotících indikátorů (co je potřeba hodnotit, aby bylo hodnoceno utváření a rozvíjení klíčových kompetencí) a na hodnotící kritéria (co musí žák prokazovat, pokud disponuje klíčovou kompetencí na určité úrovni). Dále se budou v rámci projektu připravovat pro učitele metodické materiály k dané problematice. Aby mohli učitelé metodické materiály v praxi cíleně využívat, budou v projektu vytvářeny tréninkové programy pro rozvíjení klíčových kompetencí jak žáků, tak samotných učitelů.

Projekt tak umožní školám vytvořit fungující systém vzdělávání založený na cíleném utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků.

Projekt se zaměří na základní i střední vzdělávání, včetně speciálního.

Součástí projektu bude i zmapování situace v oblasti klíčových kompetencí v kurikulárních dokumentech vybraných zemí Evropské unie (případně dalších zemí) – pojetí, obsah i rozsah klíčových kompetencí v kurikulárních dokumentech; osvědčené způsoby práce učitelů vedoucí k jejich utváření a rozvíjení; nástroje využívané k hodnocení klíčových kompetencí.

4. Podporovaná aktivita, ke které se projekt vztahuje, včetně označení prioritní osy a příslušné oblasti podpory

Prioritní osa 4

Oblast podpory 4.1

Podporovaná aktivita

- Vytvoření souboru kritérií a nástrojů k zjišťování míry dosažení klíčových kompetencí u žáků v počátečním vzdělávání

5. Cíle projektu

- vytvořit, zrevidovat a upravit nástroje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků
- vytvořit, zrevidovat a upravit nástroje k hodnocení klíčových kompetencí žáků
- na základě dlouhodobého monitoringu ověřit nástroje pro rozvíjení a hodnocení klíčových kompetencí žáků
- identifikovat klíčové kompetence učitele a modelovat cílené vzdělávací aktivity na podporu rozvíjení klíčových kompetencí učitele
- zmapovat způsoby práce s klíčovými kompetencemi ve vzdělávání žáků v ČR a v zemích EU

Poznámka: cíle se vztahují ke všem stupňům a typům škol

6. Cílová skupina

- žáci základních a středních škol, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami
- pedagogičtí pracovníci základních a středních škol
- studenti připravující se na povolání učitele v základním a středním vzdělávání

7. Výsledky a výstupy projektu a přidaná hodnota (čeho konkrétně bude na základě realizace projektu dosaženo)

Výsledky a výstupy:

- ověřené metodické materiály pro jednotlivé typy škol zaměřené na metody a formy práce s klíčovými kompetencemi, včetně konkrétních ukázek výukových (tréninkových) situací
- ověřené metodické materiály pro jednotlivé typy škol popisující nástroje pro hodnocení klíčových kompetencí žáků
- semináře pro učitele základních a středních škol, včetně speciálních, kteří budou ověřovat metodické materiály a nástroje hodnocení klíčových kompetencí žáků v praxi
- semináře pro školitele, kteří budou i po ukončení projektu dále vzdělávat učitele v problematice klíčových kompetencí
- klíčové kompetence učitele
- tréninkové programy pro rozvíjení klíčových kompetencí učitelů
- vstupní studie popisující způsob práce s klíčovými kompetencemi v praxi škol ve vybraných zemích EU
- závěrečná komparativní studie popisující celkový pohled na klíčové kompetence ve vybraných zemích EU
- konference zaměřené na vyhodnocení a přínosy projektu
- texty a materiály propagující výsledky projektu s dopadem na průběh kurikulární reformy
- případné návrhy na úpravy RVP (ZV, G/GSP, SOŠ).

Přidaná hodnota projektu:

Hlavním přínosem projektu je podpora realizace nových kurikulárních dokumentů v praxi škol, tedy podpora změn, které povedou ke zkvalitnění výsledků výuky v základních a středních školách. Pedagogové získají metodické a inspirativní materiály, včetně nástrojů, potřebné k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků a k průběžnému monitorování a hodnocení úrovně, již žáci dosahují (dosáhli). Projekt jim pomůže ztotožnit se s reformou a cíleně pracovat i na rozvíjení vlastních klíčových kompetencí (klíčové kompetence učitele). Výsledky projektu napomohou učitelům (školám) vytvořit si v práci s klíčovými kompetencemi systém a cíleně jej využívat.

Počáteční stav	Koncový stav
Základní poznání učitelů o klíčových kompetencích na základě projektu Koordinátor, Pilot Z, G, S aj. a samostudia	Rozšířené poznání učitelů o klíčových kompetencích a možnostech jejich rozvíjení na úrovni školy i jednotlivých předmětů na základě sady metodických materiálů a cíleného vzdělávání
Jedna praktická příručka o klíčových	Sada metodických příruček o klíčových

kompetencích a jejich rozpracování do „hladin“ v základním vzdělávání a jedna v gymnaziálním vzdělávání, výsledky projektu Kompetence pro trh práce (grantový projekt v rámci OP RLZ)	kompetencích a jejich rozvíjení a hodnocení na úrovni 1. a 2. stupně základního vzdělávání, včetně škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením, na gymnáziích a středních odborných školách.
Vzdělávací aktivity pro učitele směřující k poznání klíčových kompetencí jako základního prvku rámcových vzdělávacích programů a školních vzdělávacích programů ve vztahu k výchovným a vzdělávacím strategiím školy a vzdělávacím oborům (předmětům)	Modely vzdělávacích aktivit pro učitele směřující k praktickému zacházení s klíčovými kompetencemi na úrovni školy i vyučovacích předmětů (v konkrétních výukových situacích) ve vazbě na očekávané výstupy (výsledky vzdělávání) – proškolení lektorů v dané oblasti a učitelé na jednotlivých stupních a typech škol (se zaměřením na konkrétní vyučovací předměty i rovinu nadpředmětovou)
Nejasné představy o hodnocení úrovně dosažení klíčových kompetencí žáků	Soubory indikátorů, kritérií a hodnotících nástrojů pro zjišťování úrovně klíčových kompetencí v základních a středních školách, včetně škol speciálních
Formální a málo promyšlený přístup k začlenění klíčových kompetencí do školních vzdělávacích programů a k plánování výuky směřující k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků	Příklady plánování výuky zaměřené na práci s klíčovými kompetencemi na úrovni školních vzdělávacích programů; revize klíčových kompetencí v rámcových vzdělávacích programech základních a středních škol, včetně škol speciálních
Neexistující vymezení klíčových kompetencí učitelů, kteří mají vést žáky rozvíjet klíčové kompetence	Vymezení klíčových kompetencí učitele v základním a středním školství pro potřeby dalšího rozvoje vzdělávací politiky a úspěšného postupu kurikulární reformy
Díličí informace o klíčových kompetencích ve vybraných zemích Evropské unie	Ucelené (souhrnné) informace o pojetí klíčových kompetencích ve vybraných zemích EU (případně dalších zemí), o jejich začlenění do vzdělávacích programů a způsobech jejich rozvíjení a hodnocení

8. Udržitelnost projektu

Projekt umožní:

- osvojení a používání postupů vedoucích k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí u žáků a k hodnocení jejich dosahované úrovně v běžné výuce (postupným vzděláváním učitelů, i po ukončení projektu);
- celoplošné používání ověřených metodických materiálů a tréninkových programů určených pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků i učitelů;
- vznik tvůrčího prostředí pro trvalou diskusi nad problematikou klíčových kompetencí jako základu praktické realizace vzdělávací reformy a publikování praktických zkušeností učitelů v centrálních médiích (celostátní portál rvp.cz vytvářený v projektu Metodika II, pedagogické časopisy atd.).

9. Náklady na projekt 120 mil. Kč

10. Klíčové aktivity projektu s odhadem potřebných finančních prostředků u každé z nich

Aktivita	Náklady
<p>Aktivita 1 Příprava nástrojů pro rozvíjení a hodnocení klíčových kompetencí žáků</p> <ul style="list-style-type: none"> - vytvoření, revize, úprava a doplnění nástrojů k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků (nástroje – cvičení aktivity, činnosti) - vytvoření, revize, úprava a doplnění nástrojů k hodnocení klíčových kompetencí žáků (úrovně klíčových kompetencí, diagnostické listy aj.) - příprava materiálů pro implementaci klíčových kompetencí ve školách (manuály pro učitele) - vytvoření příkladů plánování výuky zaměřené na klíčové kompetence (myšlenkové postupy, formulace výchovných a vzdělávacích strategií atd.) s dopadem na revizi ŠVP <p><i>(lidské zdroje – týmy odborníků pro tvorbu, revizi a přípravu nástrojů, služby, tisk a distribuce souborů nástrojů do škol, včetně manuálů)</i></p>	25 mil.
<p>Aktivita 2 Ověřování nástrojů pro rozvíjení a hodnocení klíčových kompetencí žáků</p> <ul style="list-style-type: none"> - výběr pilotních škol (zastoupení regionů a různých typů škol – základní školy, gymnázia, střední odborné školy, speciální školy) - semináře pro pilotní školy (instrukce a proškolení učitelů pro implementaci klíčových kompetencí do výuky – rozvíjení a ověřování klíčových kompetencí) - monitoring práce učitelů s nástroji a sběr dat - vyhodnocení monitoringu (studie) - úprava nástrojů (metodických materiálů) - proškolení lektorů (využití nástrojů pro rozvíjení a hodnocení klíčových kompetencí žáků) - zpracování podkladů pro úpravy RVP <p><i>(lidské zdroje – zástupci vybraných škol, tým odborníků pro monitoring, sběr dat, úpravu materiálu a proškolení lektorů, instruktáže, výjezdy do škol, pracovní semináře řešitelů a škol, materiálně technické zabezpečení, materiál, pronájmy, cestovné atd.)</i></p>	50 mil.
<p>Aktivita 3 Klíčové kompetence učitelů</p> <ul style="list-style-type: none"> - identifikace, popis a rozpracování klíčových kompetencí učitelů - vytvoření tréninkových programů pro rozvíjení klíčových kompetencí budoucích i stávajících učitelů - vzdělávání lektorů (implementace tréninkových programů do praxe) <p><i>(lidské zdroje, tým odborníků pro popis klíčových kompetencí učitelů, vytvoření tréninkových programů a proškolení lektorů, pracovní porady, tisk a distribuce metodických materiálů a nástrojů pro trénink učitelů, pronájmy prostor, materiál, cestovné atd.)</i></p>	10 mil.
<p>Aktivita 4 Klíčové kompetence v zemích EU</p> <ul style="list-style-type: none"> - vytvoření vstupní studie popisující způsob práce s klíčovými kompetencemi v praxi zahraničních škol (nástroje utváření a rozvíjení klíčových kompetencí a pro hodnocení klíčových kompetencí ve 	5 mil.

výuce), - vytvoření závěrečné komparativní studie – celkový pohled na klíčové kompetence ve vybraných zemích EU (začlenění klíčových kompetencí do Národních i školních kurikulů, porovnání způsobů práce z klíčovými kompetencemi) <i>(lidské zdroje, krátkodobé výjezdy a stáže, analýzy, překlady, texty, recenze, vydání studií, tisk, distribuce, semináře pro VŠ)</i>	
Aktivita 5 Informační a propagační podpora projektu, organizace a řízení - průběžné řízení aktivit projektu - marketing projektu, publicita - distribuce výstupů - finanční řízení projektu - konference, semináře, audit	30 mil.
Celkem	120 mil.

11. Garant projektu

MŠMT odbor 22

12. Celková doba realizace projektu

5 let

13. Předpokládaný termín zahájení realizace projektu

září 2008

14. Indikátory

- počet nově vytvořených/inovovaných produktů vedoucích ke zvyšování kvality počátečního vzdělávání
 - počet vytvořených materiálů **22**
 - Nástroje a manuály pro rozvíjení a hodnocení klíčových kompetencí žáků 18
(6 klíčových kompetencí na třech typech škol – ZŠ, G, SŠ cca po 30 školách na každém typu školy)
 - Klíčové kompetence učitele 2 (dva soubory klíčových kompetencí pro úroveň základního a středního vzdělávání)
 - Studie 2 (o klíčových kompetencích ve vybraných zemích EU vstupní a výstupní studie)
 - počet zapojených škol **cca 100**
 - předpokládaný počet proškolených trenérů – lektorů **cca 75**